

26.2.2018

1/4.1/17

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausuntoliite OKM:n Monikielisyys vahvuudeksi – Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Ehdotukset kielikoulutuksen kehittämiseksi.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten neuvottelukunnan lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Valtaosa kielikoulutuksen kehittämisehdotuksista on kannatettavia edellyttäen, että niiden toteutamiseen on riittävät resurssit. TANE kuitenkin korostaa, että kehittämisehdotusten *sukupuolivaikutuksia tulee tarkastella systemaattisesti*. Lisäksi kielikoulutusta tulee *kehittää sukupuolitietoisesti*.

Sukupuolitietoisien kielikoulutuksen aineksia

Tasa-arvolain 4 § velvoittaa viranomaiset edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tasa-arvolain 5 §:n mukaan viranomaisten, koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että *tyttöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen*. Tämä koskee myös kielten opetusta.

Opetuksen, tutkimuksen ja oppiaineistojen tulee tukea tasa-arvon toteutumista. Oppimateriaalit ja –menetelmät ovat tärkeässä asemassa tasa-arvon edistämisessä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, toisen asteen koulutuksessa sekä yliopisto- ja korkeakouluopetuksessa myös kielten opetuksessa. TANE pitää erityisen tärkeänä sukupuolitietoisten opetussisältöjen ja –menetelmien tietoa lisäämistä.

Kielikoulutuksen ja opetuksen lähtökohtana tulee olla naisten ja miesten moninaisten toimintatapojen, pyrkimysten ja tarpeiden yhtäläinen arvostaminen sekä mahdollisuus toimia ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennako-odotuksia tai rajoituksia. Sukupuolitietoisella työtavalla on mahdollista voimaannuttaa lapsia ja nuoria lisäämällä näin heidän tosiasiallisia valinnanmahdollisuuksiaan.

Opiskelija-arvioinnin tulee olla kriteeriperustaista. Opiskelijoiden motivoinnin kannalta on tärkeää, että opiskelijat ovat tietoisia arviointiperusteista ja saavat monipuolista jatkuvaa palautetta oppimisen edistymisestä. Monipuolinen palaute oppimisen edistymisen heikkouksista ja vahvuuksista koetaan oikeudenmukaisena ja motivoivana. Kriteeriperustainen oppilasarviointi parantaa sukupuolten tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Toimintakulttuurin, arviointikriteereiden ja periaatteiden tulee vaatia tytöiltä ja pojilta saman tasoista suoriutumista.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamissa perusopetuksen päättövaiheen oppimistulosten arvioinneissa oppimistulokset olivat hyviä. Tyttöjen kielten opiskelun tulokset olivat

useimmiten parempia kuin poikien. TANE pitää tärkeänä, että kehitetään *menetelmiä, joilla myös pojat kiinnostuvat kielten opiskelusta.*

Lukioon aikovien tulokset olivat kaikissa osataidoissa paremmat kuin ammatilliseen koulutukseen aikovilla. Englannin kohdalla parhaiten menestyivät lukioon pyrkineet pojat, heikoiten ammatilliseen koulutukseen pyrkineet tytöt. Myös tämä vaatii *tarkempaa selvittelyä.* Oppimisvaikeuksia, jotka vaikuttavat sekä poikien että tyttöjen vieraiden kielten opiskeluun, tulee myös tarkastella lähemmin.

Opettajankoulutuksen tulee tarjota välineitä, joilla opettajat voivat tiedostaa ja analysoida tasa-arvokysymyksiä käytännön työssä. Lisäksi opettajankoulutuksessa tulee kiinnittää huomiota, miten opetusmenetelmillä ja menetelmiä kehittämällä voidaan edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. TANE esittää, että *tasa-arvo- ja sukupuolitietoiset kurssit otetaan pakolliseksi osaksi opettajankoulutusta sekä opettajien täydennyskoulutusta.*

Koulutuksessa ja opetuksessa tehtävää järjestelmällistä työtä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja syrjinnän ennaltaehkäisemiseksi toteutetaan oppilaitoksissa muun muassa *laatimalla toiminnalliset tasa-arvosuunnitelmat*, joissa tarkastellaan oppilaitosten tasa-arvotavoitteita myös kielioopinnoissa. Tasa-arvosuunnitelmissa tulee kiinnittää erityistä huomiota oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä Monikielisyys vahvuudeksi todetaan kielten osaamisen olevan yhteiskunnallinen, tasa-arvoon ja tulevaisuuteen vaikuttava tekijä, joka ei liity pelkästään kielikoulutukseen. Raportissa ja ehdotuksissa ei kuitenkaan pureta auki mitä tasa-arvolla tarkoitetaan. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää tärkeänä, että *kehitysehdotuksia käsiteltäessä pidetään kirkkaan mielessä myös sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen.*

Sari Raassina
puheenjohtaja

Hannele Varsa
pääsihteeri